

трансформація певної системи під впливом цифрових технологій може поступово привести до припинення функціонування такої системи, оскільки в новій моделі розвитку вона вже не потрібна. Але, чи буде це корисним для майбутніх поколінь?

Список використаних джерел:

1. Кравченко О.М. Гармонізація економічних відносин між учасниками ринку продукції тваринництва : монографія. Харків: Смугаста типографія, 2020. 340 с.
2. Голікова Т. В. Інструменти регулювання просторово-економічного розвитку України: монографія. Київ: ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», 2014. 244 с.
3. Новицька М.В. Порівняльний аналіз визначень терміну «цифрова економіка» *Економіка і організація управління*. 2022.№ 2 (46) DOI 10.31558/2307-2318.2022.2.18
4. Тульчинська С.О., Корзун Л.С. Цифровізація як засіб трансформації економіки України. Збірник наукових праць «Актуальні проблеми державного управління». 2021. № 83. Т. 2. С.52-59.
5. Жекало Г. І. Цифрова економіка: проблеми та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. №26. С.56-60.
6. Якушко І.В. Теоретичні аспекти розвитку національної економіки в умовах цифрової трансформації. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Том 2 № 18. DOI: 10.15330/apred.2.18.247-254
7. Струтинська І.В. Дефініції поняття «цифрова трансформація». *Економіка та управління підприємствами*. 2019. №48. С.91-96.

**Лимар Т.І., здобувач вищої освіти ступеня магістр*
Державний біотехнологічний університет, Україна**

Концепція сталого розвитку як основа ефективного підприємництва на селі

Усвідомлення людством ще у середині минулого століття реальної небезпеки екологічної катастрофи, яка загрожує існуванню цивілізації, спонукало до розробки нової концепції розвитку світу, а саме Концепції сталого розвитку. Такого розвитку, який доцільно розуміти не лише в контексті зміни стосунків людини і довкілля задля розширення економічного зростання, а і як скоординовану глобальну стратегію виживання людства, орієнтовану на збереження і відновлення природних спільнот у масштабах, необхідних для повернення до меж господарської ємності біосфери [1, с.71].

Поява Концепції сталого розвитку, в основі якої лежить гармонізація (збалансування) економічного, соціального й екологічного вимірів та відповідальність суспільства перед наступними поколіннями, вплинула на формування нової стратегії економічної, соціальної і екологічної політики на державному, регіональному і місцевому рівнях.

* Науковий керівник – Кравченко О.М., д-р екон. наук, доцент

Відповідно до Національної (української) парадигми країни в модель сталого розвитку на всіх рівнях повинна закладатися ідея підтримання єдності, цілісності й гармонійності у взаємодії безлічі штучних і природних об'єктів складних соціо-еколого-економічних систем [2, с.46].

Згідно тієї ж Національній парадигмі сталого розвитку України (за редакцією Б.Є. Патона) вихідною умовою сталого розвитку є перехід від стихійності до керованості. Модель сталого розвитку повинна базуватися на такому основному положенні: «у центрі уваги мають бути люди та їх право на здорове й плідне життя в гармонії з природою» [2, с.9].

Обрана господарська поведінка України в другій половині ХХ столітті призвела до загострення економічних, соціальних і екологічних суперечностей при одночасному розповсюдженні в світі Концепції сталого розвитку. В країні спостерігаються такі явища, як нестійкість орієнтирів об'єктів стратегічного планування (галузей, підприємств, регіонів тощо), безсистемність та неясність процесів у регулюванні та розвитку зовнішньоекономічного простору, хаотичність та неоднозначність дій представників держави та бізнесу, невизначеність пріоритетності національних проектів (розвиток інфраструктури, створення нових робочих місць, реформи освіти, медицини, пенсійна тощо), складність та мінливість умов (середовища) розвитку економічних систем (законодавчої бази, інвестиційного клімату, банківської системи), що в купі призводить до руйнівних процесів щодо сталого розвитку соціо-еколого-економічних систем країни [3, с.40].

Крім того, зростають протиріччя у взаємодії елементів економічної системи, в тому числі факторів виробництва (зовнішніх та внутрішніх, рівня розвитку продуктивних сил, науки, техніки, технології, управління тощо), суб'єктів системи (продуктивних сил, виробників, споживачів, держави), об'єктів або предметів взаємовідносин між суб'єктами (товарів, робіт, послуг), відносин всіх рівнів та інтересів суб'єктів взаємодії.

Різні автори мають власний «рецепт» з гармонізації економічної системи на сільській території України в умовах сьогодення, що має ґрунтуватися на засадах сталого розвитку.

Так, сталий розвиток на селі, тобто такий розвиток, який має максимально задовольняти нинішні потреби людства, не завдаючи шкоди довкіллю і як реалізувати це в Україні, зокрема в аграрному секторі, ішлося під час круглого столу «Гармонізація національних та регіональних політик з Цілями сталого розвитку ООН», що відбувся в медіа-центрі AgroGeneration 5 березня 2019 року [4].

Один із запрошених експертів координатор програм ФАО в Україні (ФАО – організація ООН з питань сільського господарства та продовольства) Михайло Малков зазначив: «В Україні вирішення завдань сталого розвитку ускладнюється відсутністю середнього класу і слабким кооперативним рухом». Однією з причин останнього називають недовіру і побоювання селян щодо кооперації, бо вважають їх поверненням у минуле.

Михайло Малков зауважує: і в Європейському союзі, і в українському уряді дедалі більше розуміють, що тільки фінансової підтримки малого і

середнього бізнесу на селі в рамках сталого розвитку не є достатнім. Оскільки наявна система сільськогосподарських дорадчих служб далеко не завжди ефективна, що потребує докорінних змін. Покладатися українському представнику малого бізнесу лише на міжнародну допомогу явно недостатньо. Отже, свою роль мають зіграти держава і місцева влада [4].

Прикладом успішного розвитку підприємництва на селі з одночасним розвитком сільської території є Львівщина. Цим досвідом поділився заступник директора департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної адміністрації Павло Дигдало. Так, з його слів, Львівщина унікальна: сільське населення становить 39% загальної кількості, а це 987 тисяч осіб; 60 % усієї сільськогосподарської продукції виробляють особисті селянські господарства (господарствами населення), яких налічується понад 280 тисяч; на господарства населення припадає близько 90 % виробництва картоплі, овочів, плодів та ягід.

Із мільярда, спрямованого з державного бюджету на розвиток фермерства і кооперації у 2017 році, використано лише невелику частку, оскільки існувала проблема відсутності тих, хто може освоїти ці кошти. Зокрема державною підтримкою скористалися лише шість селянських кооперативів на всю Україну, тоді як на Львівщині діє 37 кооперативів. Також для підтримки малих сільгоспвиробників (особистих селянських господарств) з обласного бюджету надано майже 20 млн.грн, які було спрямовано на здешевлення кредитів, на пільгові кредити під 5 % річних на реалізацію бізнес-планів, на програми підтримки кооперації, зокрема відшкодування частини вартості обладнання для перероблення продукції новостворених кооперативів тощо. Головна мета, зі слів Павла Дигдало – не просто нарощування обсягів сільськогосподарської продукції, а збільшення частки продукції з високою доданою вартістю [4].

Отже, сьогодні кожен підприємець на селі повинен більше дізнатись про роль міжнародних проектів у розвитку сільських територій України. Таких проектів як, наприклад, проект Світового банку «Підтримка прозорого управління земельними ресурсами», проект від Міжнародної фінансової корпорації (IFC) — впровадження аграрних розписок тощо.

Чимало уваги варто надати розвитку сільського зеленого туризму. Інвестиції у туризм дають в кінцевому випадку систематичне наповнення місцевих бюджетів, при цьому знижують безробіття, розвивають соціальну інфраструктуру. Головне – зміцнюють соціальну стабільність, зменшують злочинність, трудову міграцію і тим самим просувають імідж країни і покращують її репутацію.

Список використаних джерел:

1. Буканов Г.М. Концепція сталого розвитку як основа формування державної екологічної політики на державному та регіональному рівнях. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. Том 31 (70) № 3 2020. DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.3/13>
2. Національна парадигма сталого розвитку України : 2-ге вид., перероб. і доп. / за заг. ред. акад. НАН України, д.т.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. Київ : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого

розвитку Національної академії наук України», 2012. 72 с. 3. Кравченко О. М. Гармонізація економічних відносин між учасниками ринку продукції тваринництва. Харків: «Смугаста типографія», 2020. 340 с. 4. Колюбакін В. Сталий розвиток і село. Газета "Урядовий кур'єр" від 4.05.2019 р. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/stalij-rozvitok-i-selo/>

Ольшанський О. В. д-р екон. наук, доцент
Горяїнов А.Б., Руднєва А. В., здобувачі вищої освіти ступеня магістр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Електронна комерція, як сучасний формат розвитку торгівлі

Мережа Інтернет є однією з найважливіших сучасних міжнародних телекомунікаційних інфраструктур, вплив якої на всі сфери сучасного бізнесу очевидний. Кількість користувачів мережі у світі постійно зростає. За показником рівня проникнення Інтернету до домоволодіння (у % від населення): у Великій Британії 92,5% населення користується мережею, у Німеччині рівень проникнення мережі складає 91%, у Франції 88% населення користується мережею. в Україні показник трохи перевищує 60% [1].

Розвиток мережі користувачів електронних інформаційних технологій призводить до стрімкого розвитку електронної комерції. У літературних джерелах найпоширенішим є визначення сутності поняття «електронна комерція» (від англійського e-commerce) як сфери цифрової економіки, що включає всі фінансові та торгові транзакції, які проводяться за допомогою комп'ютерних мереж, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням цих транзакцій. До електронної комерції відносять електронні гроші, рух капіталу, маркетинг, банкінг, страхові послуги, торгівлю тощо.

Поняття «електронна комерція» ширше, ніж «Інтернет комерція», оскільки в нього входять всі види комерційної діяльності, які здійснюються електронним шляхом. Інтернет комерція обмежена використанням комп'ютерної мережі Інтернет [2]. Поняття Інтернет комерції істотно відрізняється від традиційної в нашому розумінні торгівлі, а саме: за засобами залучення покупців, відсутністю торгового обладнання, черг, неможливості психологічного впливу продавця на покупця, не має значення час і місце здійснення покупок, як правило більш розширений перелік товарів і послуг, наявність широкого спектра інформаційної підтримки. Проте в системах Інтернет комерції присутні всі етапи здійснення традиційної торгової угоди: пошук необхідної продукції або послуг, уточнення деталей угоди, розрахунок, отримання (доставка) замовлення.

Серед різновидів, напрямів та моделей електронної комерції найбільш поширеними є: B2B (бізнес до бізнесу), B2C (бізнес до споживача), C2C (споживач до споживача), m-commerce (мобільна торгівля). Електронна комерція B2C або електронна роздрібна торгівля між компаніями та кінцевими споживачами включає збирання та обробку інформації споживачами, купівлю